

KEVSER SURESİ

Rahman Rahim Allah'ın Adıyla

Şüphesiz biz, sana Kevser'i verdik.

Şu hâlde Rabbin için namaz kıl ve tekbir
alırken, namazda ellerini boğazına kadar kaldır.
Doğrusu asıl soyu kesik olan, sana kin duyandır.

Ehl-i Beyt Serisi: 6

İMAM ZEYNELABİDİN

(Ona Selam Olsun)

Telif Komisyonu

(Hak Yolunda Müessesesi)

Çeviri:

Şadman Eroğlu

KEVSER

Kevser Yayınları: 116

Kitabın Orijinal Adı: Pîşvayan-i Masûm / Zindegînamey-i Çehardeh Masûm

Yazarı: Telif Komisyonu (Muessese-i Der Rah-ı Hak)

Çeviri: Şadman Eroğlu

Emeği Geçenler: Rıdvan Murat Altun - Musa Güneş
İbrahim Aras

Dizgi ve Mizanpaj: Kevser

Kapak: Hasan Başbuğ

Baskı: Yılmaz Matbaacılık (Sertifika: 27185)

Litros Yolu 2. Matb. Sitesi 3 NB 2

Zeytinburnu-Topkapı / İst. Tel: 0212 493 00 85

Basım Tarihi: 1. Baskı: Haziran 2007 / 2. Baskı: Haziran 2013

ISBN: 978-975-6640-98-2

Not: Çeviride kitabın 1381 hicrî Şemsî tarihli 1. baskısı esas alınmıştır

Kevser Yayınları

Sofular Mah. Simitçi Şakir Sok. No: 14 / 1

Fatih – İSTANBUL

Tel: 0212 – 534 35 28 / 555 16 66

Faks: 0212 – 631 36 01 / 555 22 12

www.kevseryayincilik.com

İÇİNDEKİLER

İmam Seccad'ın Doğumu ve Özellikleri	7
Doğumu	7
Ahlakî Özellikleri.....	7
İmam Seccad'ın (a.s) Azameti	10
İmam Müslümanları Uyandırıyor.....	11
Şam Şehrinde.....	14
İmam Şam Camiinde.....	16
Hasta İmam(!).....	21
İmam Seccad ve Dönemindeki Yöneticiler.....	23
Yezid b. Muaviye	23
Muaviye b. Yezid	24
Abdullah b. Zübeyr ve Mervan b. Hakem	24
Abdûlmelik b. Mervan.....	25
Velid b. Abdûlmelik	27
İmam, Müslüman Halkı Eğitiyor.....	29
İmam Seccad ve Sahife-i Seccadiye.....	33
Eşsiz Bir Hukuk Risalesi	43
[Amellerin Hakları:]	44
[Öğretmen ve Öğrenci Hakları:].....	45

<i>[Eşinin Hakları:]</i>	46
<i>[Akrabaların Hakları:]</i>	46
<i>[Halkın ve İnsanların Hakları:]</i>	47
Ferezdak'ın Kasidesi	53
<i>Ferezdak Kasidesinin Türkçesi:</i>	55

İMAM SECCAD'IN DOĞUMU VE ÖZELLİKLERİ

Doğumu

Adı, Ali ve en meşhur lakapları, Zeynelabidin ve Seccad'dır.

Hicret'in 38. yılı,⁽¹⁾ cemaziyülevvelin ortasında Medine'de dünyaya geldi. Babası, şehitler efendisi İmam Hüseyin (a.s) ve annesi de, Şehribânu Hatun'dur.⁽²⁾

Ahlakî Özellikleri

1- İmam Seccad'ın (a.s) akrabalarından biri bir grup insanın yanında ona yakışmayan sözler sarf etti ve çekip gitti. İmam Seccad orada bulunanlara hitaben şöyle buyurdu:

Onun dediği sözleri duydunuz. Şimdi benimle gelmenizi ve benim ona vereceğim cevabı duymanızı istiyorum.

Orada bulunanlar şöyle dediler: "Sizinle geliriz; fakat o adam size o sözleri söylediğinde, biz ve siz onun cevabını verseydik, daha iyi olmaz mıydı?" İmam Seccad (a.s) sabretmelerini söyleyerek onlarla birlikte o adamın evine doğru yola koyuldu. Yolda müminlerin sıfatlarını açıklayan bir ayeti okumakta ve şöyle buyurmaktaydı:

1- Mesaru'ş-Şia, Şeyh Müfid s.34, h. 1315 basımı

2- Usul-i Kâfi, c. 1, s.467, Ahundî basımı

Onlar... öfkelerini yenerler ve insanların kusurlarını bağışlarlar. Hiç kuşkusuz Allah iyilik yapanları sever.⁽¹⁾

Oradakiler bunu duyunca, İmam'ın oraya o adamın yaptığı'nın karşılığını vermek için gitmediğini anladılar.

Adamın evine vardılar ve İmam onu çağırarak şöyle demelerini istedi: *"Ona Ali b. Hüseyin'in geldiğini söyleyin."*

Adam İmam'ın ona yaptığı'nın karşılığını göstermek için geldiğini zannetti ve buna hazırlıklı olarak dışarı çıktı.

İmam şöyle buyurdu:

Kardeşim! Sen biraz önce bana geldin ve bana bazı sözler söyledin. Söylediğin sıfatlar bende varsa, Allah'tan beni affetmesini istiyorum. Fakat eğer bende bunlar yoksa Allah'tan seni affetmesini diliyorum.

İmam'ın bu büyüklüğü ve yumuşaklığı adamı utandırdı ve adam öne çıkarak İmam'ı alnından öptü ve şöyle dedi: "Söylediklerimin size değil, kendime daha çok yakıştığını itiraf ediyorum."⁽²⁾

2- İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyurur:

Medine'de insanları boş şeylerle eğlendirip güldüren bir soytarı vardı. Bu adamın kendisi şöyle derdi: "Ben bu ana dek Ali b. Hüseyin'i (a.s) güldürmeyi başaramadım." Bir gün İmam'ın yanından geçerken, abasını sırtından çekerek alıp gider. İmam onun bu çirkin davranışına aldırmaz. Ama İmam'ın yanındakiler abayı ondan alır ve geri getirirler. İmam: *"Bu adam kim?"* diye sorar. Orada bulunanlar: "İnsanları güldüren bir soytarıdır." diye cevap verirler. İmam şöyle der:

1- Âl-i İmrân Suresi, 134

2- *el-İrşad*, Şeyh Müfid, s.240, Ahundî basımı

"Allah'ın öyle bir günü vardır ki, o günde boş işler yapan ve boş konuşanlar, yaptıkları işlerin zarardan başka bir şey olmadığını anlayacaklardır."⁽¹⁾

3- Zeyd b. Usame ölüm döşeğindeydi. İmam Seccad (a.s) onu ziyarete gitti. Zeyd ağlıyordu. İmam Seccad (a.s): *"Neden ağlıyorsun?"* diye sordu. Zeyd dedi ki: *"On beş bin dinar borcum var ve mal varlığım bunu ödemeye yetmiyor."* İmam şöyle buyurdu: *"Ağlama, senin borcunu ödemek bana aittir, hepsini ödeyeceğim."* Öyle de oldu ve İmam (a.s) onun bütün borcunu ödedi.⁽²⁾

4- İmam Seccad (a.s) geceleri Medine yoksullarına ve fakirlerine kendini tanıtmadan gizlice yiyecek götürür ve onlara malî yardımda bulunurdu. Ancak ölümünden sonra, onlara gizlice yiyecek getirenin Ali b. Hüseyin (a.s) olduğunu anladılar.

Yine İmam'ın vefatından sonra yüz yoksulun geçiminin o Hazret tarafından sağlandığı ve kendilerinin de onu tanımadığıncaşıldı.⁽³⁾

5- İmam Seccad'ın (a.s) kız kardeşinin çocuklarından biri şöyle der:

Annem daima bana dayım Ali b. Hüseyin (a.s) ile muâşeretle bulunmamı tavsiye ederdi. Onun yanına her vardığımda, yeni bir şeyler öğrenirdim. Bazen onun Allah'ın huzurundaki korkusu ve alçak gönüllülüğü bende kalbî bir korku ve alçak gönüllülük uyandırır, bazen de onun sonsuz ilminden faydalanırdım.⁽⁴⁾

1- *el-Emali*, Şeyh Saduk, s.133

2- *el-İrşad*, Şeyh Müfid, s.242, Ahundî basımı

3- *Tezkiretu'l-Havas*, İbn Cevzî, s.184, Ferhad Mirza basımı

4- *el-İrşad*, Şeyh Müfid, s.238, Ahundî basımı

6- İmam Muhammed Bâkır (a.s) şöyle buyururdu:

Babam namaz esnasında büyük padişahın önünde duran bir köle gibi dururdu. Allah korkusundan titrer, rengi kaçır ve namazını, kılacağı son namazmış gibi eda ederdi.⁽¹⁾

İmam Seccad'ın (a.s) Azameti

Emevî padişahlarından Hişam b. Abdülmelik, hac mevsiminde Mekke'ye gitmişti. Tavaf sırasında kalabalıktan Hacerü'l-Esved'e ulaşamayınca, bir köşede oturup tavaf edenleri seyretmek zorunda kalır. Tam bu sırada dördüncü İmam Zeynelabidin (a.s) Mescidü'l-Haram'a gelir ve tavafa başlar. Halk İmam'ı görünce, ona yol açar ve İmam gayet rahat bir şekilde Hacerü'l-Esved'e ulaşır istilam⁽²⁾ eder.

Hişam, İmam'ın bu azamet ve büyüklüğünü, halkın ona gösterdiği saygıyı görünce, fevkalade rahatsız olur. Bir Şamlı Hişam'a: "İnsanların bu kadar saygı gösterdiği bu adam kimdir?" diye sorar. Hişam ise, Şamlıların İmam'a ilgi duymasını önlemek için: "Onu tanımıyorum." diye cevap verir.

Orada meşhur şairlerden Ferezdak da bulunuyordu. Hişam'ın bu tavrı karşısında dayanamayıp: "Ben onu tanıyorum." dedi ve İmam'ı metheden uzun bir kaside söyledi.

Ferezdak'ın bu güzel ve İmam'ı hakkıyla tanıtan şiiri, Hişam'ı vahşi bir hayvana çevirdi. Derhâl Ferezdak'ın tutuklanıp hapsedilmesi için emir verdi.

İmam Seccad (a.s) Ferezdak'ın hapse atıldığını öğrenince, ona bir miktar bağış gönderdi. İhlâs sahibi Ferezdak bu parayı geri

1- *el-Hisal*, Şeyh Saduk, s.517, Gaffarî basımı

2- İstilam: El veya dudakla dokunmak; el sürmek, öpmek.

çevirerek İmam'a şöyle bir mesaj gönderdi: "Ben o şiiri Allah ve Resulü için söyledim." İmam (a.s) onun ihlâs ve doğruluğunu onayladı; ardından da o parayı tekrar Ferezdak'a gönderip ona, Allah rızası için bağışı almasını ve ahiret ödülünün de mahfuz olduğunu bildirdi. Ayrıca ona şöyle denilmesini istedi: *"Biz iyilik ve ihsan soyundanınız, bağışladığımız bir şeyi geri almayız."* Ferezdak gönderilen bağışı aldı ve bundan memnun oldu.⁽¹⁾

İmam Müslümanları Uyandırıyor

Şüphesiz İmam Hüseyin'in (a.s) aile fertlerinin esir alınmasının, Hüseyinî kıyamın hedefe ulaşmasında büyük payı vardır. Zira onlar bu esaret yolculuğunda Kerbela faciasını büyük bir sabır ve metanetle anlatmış olmasalardı ve halk onları yakından görüp dinlemeseydi, kuşkusuz İmam Hüseyin'in (a.s) feci şahadeti bilinmez; Emevîler ve özellikle de Yezid bu derece rezil ve rüsva olmazdı.

İmam Hüseyin'in (a.s) ailesi, diğer alışlagelmiş esirlerin tam tersine ve o zamanki halkın tasavvurunun aksine (ki onlar İmam Hüseyin'in ailesinin yenildiğine inanıyordu) kendilerini muzaffer ve başı dik, düşmanı ise yenilgiye uğramış olarak tanıtıyordu; Yezid ve Yezid taraflarının acınacak, zavallı ve yenik bir güruh olduğunu halka açıklıyorlardı.

Kerbela faciasında İmam Zeynelabidin (a.s) ve Zeyneb-i Kübra (s.a) halkı bilinçlendirmede en büyük rolü oynamışlardır.

İmam Seccad (a.s), babası şehit edilirken hastaydı ve bu hastalık tabiidir ki, bir süre onun vücudunda tesirini göstermişti. Babasıyla yârenlerinin şahadeti de onu fevkalade üzmüş ve

1- Seyyid Murtaza'nın Emalî'sinden iktibasla, 1/69, hicrî 1378. İleride kasideinin tamamına değineceğiz.

kedere boğmuştu. Fakat bütün bu üzüntüler onu bir lahza dahi vazifesini yapmaktan geri bırakmamış ve her fırsatta halkı uyandırmaya çalışmıştı.

Kûfe'de Hz. Zeynep (s.a) ve kardeşi Fatıma-i Suğra'nın ateşli konuşmalarını duyan halk utançla ağlıyor ve çılgınlık atıyordu. Bu sırada İmam Zeynelabidin (a.s) halka susmasını söyleyince herkes sustu. İmam, Allah-u Teâlâ'ya hamdüsena ve Peygamber-i Ekrem'e (s.a.a) salât ve selâmdan sonra şöyle buyurdu:

Ey insanlar! Ben Hüseyin b. Ali b. Ebu Talib'im! Ben malı yağmalanmış, ailesi esir alınıp buraya getirilmiş bir insanın oğluyum. Ben Fırat'ın kenarında şehit edilen ve kimsenin kanını dökmeyen ve boynunda kimsenin hakkı bulunmayan o büyük insanın oğluyum.

Ey İnsanlar! Allah aşkına babama sizler mektup yazıp onu Kûfe'ye çağırmadınız mı? O size geldikten sonra da onu öldürmediniz mi?

Ey insanlar! O büyük günde Peygamber'in yüzüne nasıl bakacaksınız? O zaman Peygamber sizlere: *"Benim soyumu, ailemi öldürdünüz ve bana olan saygınızı bozdunuz, o hâlde sizler benim ümmetinden değilsiniz."* diyecektir.

İmam Seccad'ın (a.s) bu sözleri Kûfe halkında büyük bir tufan yarattı. Ağlama sesleri duyulmaya başladı. Kûfe halkı hüngür hüngür ağlıyor ve birbirlerini suçlayarak: "Sizler artık helâk oldunuz ve bunu bilmiyorsunuz." diyorlardı.⁽¹⁾

İmam (a.s) böylece uyuyan vicdanları uyandırdı, Kerbela faciasının dehşetini insanların önünde tasvir etti ve Kûfelilere yaptıkları cinayeti anlattı.

1- *el-İhticac*, Tabersî, s.166, Nefes hicrî 1350 basımı

İmam Hüseyin'in (a.s) ailesini İbn Ziyad'ın sarayına götürdüler. İbn Ziyad İmam Seccad'ı (a.s) gördüğünde, onun kim olduğunu sordu.

– Ali b. Hüseyin'dir, dediler.

– Ali b. Hüseyin'i Allah öldürmedi mi?! diye sorunca, İmam şöyle cevap verdi:

– Bir kardeşim vardı ve onun da adı Ali idi, onu öldürdüler.

İbn Ziyad:

– Hayır, Allah onu öldürdü, deyince İmam buyurdu ki:

– Allah kimseyi öldürmez; ancak ölüm vaktinde canları alır...⁽¹⁾

İbn Ziyad öfkeyle:

– Benim önümde hâlâ cevap verme güç ve cesaretini kendinde buluyorsun demek! diyerek mağrur bir edayla askerlerine İmam'ın katledilmesini emretti.

Bu sırada Hz. Zeyneb-i Kübra öfkeyle ayağa kalkarak şöyle dedi:

– Sen bizden hiç kimseyi sağ bırakmadın. Ali b. Hüseyin'i (a.s) öldürecekse beni de onunla birlikte öldürmelisin.

İmam Seccad (a.s) Hz. Zeyneb'e (a.s) hitaben:

– Siz ona bir şey söylemeyin ben onun cevabını veririm, dedi. Daha sonra İbn Ziyad'a dönerek şöyle buyurdu:

Ey Ziyad'ın oğlu! Beni ölümle mi tehdit ediyorsun ve korkutmaya mı çalışıyorsun? Bilmez misin ki ölüm bizim âdetimiz ve şahadet kerametimizdir.⁽²⁾

1- Zümer Suresi, 42

2- el-Luhuf, İbn Tavs, s.144, hicrî 1317 basımı

Şam Şehrinde

Şam'da, İmam'ı (a.s) iple Ehlibeyt'ten birkaçına bağlı olarak Yezid'in sarayına getirdiler.

İmam Seccad (a.s) büyük bir cesaret ve yüreklilikle Yezid'e hitaben şöyle buyurdu:

Ey Yezid! Resulullah bizi böyle eli kolu bağlı bir hâlde görürse, sizin hakkınızda ne düşüneceğini zannediyorsunuz?

Bu kısa ve kesin söz orada bulunanları öylesine etkiledi ki, oradakilerin hepsi hümgür hümgür ağlamaya koyuldu.⁽¹⁾

Müslümanlardan biri şöyle anlatır:

Şam'daydım, Âl-i Muhammed'in (s.a.a) esirlerini getirdiler. Şam pazarındaki caminin kapısının önünde, genelde diğer esirlerin toplandığı yere oturttular.

Şamlı bir ihtiyar öne çıkarak şöyle dedi: "Sizi helâk eden Allah'a şükürler olsun; böylece fitneyi ortadan kaldırdı."

Ve bu kabilden olmak üzere daha birçok kötü sözler sarf etti.

İhtiyar adamın sözleri son bulduğunda, İmam Zeynelabidin (a.s) ona hitaben şöyle buyurdu:

– Söylediklerini dinledim. Yüreğinde ne düşmanlık ve kin varsa kustun. Şimdi de sen beni dinle.

İhtiyar:

– Konuş, dedi.

İmam buyurdu ki:

– Acaba hiç Kur'ân okudun mu?

1- Tezkiretu'l-Havas, s.149, Ferhad Mirza basımı

– Okudum, dedi ihtiyar adam.

– O hâlde: **"De ki ey Peygamber, ben yaptığım bu işe (peygamberlik) karşılık sizden Ehlibeyt'imi ve yakınlarımı sevmeniz dışında hiçbir şey istemiyorum."** ayetini okudun mu?⁽¹⁾

– Evet, okudum, dedi.

İmam şöyle buyurdu:

– İşte Peygamber'in Ehlibeyt'i ve yakınları bizleriz!

Sonra da şöyle ekledi:

– **"Akrabaya hakkını ver."**⁽²⁾ ayetini de okudun mu?

– Evet, okudum, deyince İmam (a.s) şöyle buyurdu:

– Allah Teâlâ'nın, Peygamberi'ne: **"onların hakkını ver"** diye buyurduğu akrabası bizleriz.

Adam ne diyeceğini bilemiyordu. Hayretle:

– Gerçekten onlar sizler misiniz? diye sordu.

İmam (a.s) şöyle buyurdu:

– Evet. Humus ayetini okudun mu?⁽³⁾ **"Bilin ki, ganimet olarak ele geçirdiğiniz şeylerin beşte biri, muhakkak Allah'ın, Resul'ün ve yakınlarındır."** denilmekte...

– Evet, okudum.

– Burada da geçen yakınlar bizleriz. Ey Şamlı! Peki, Tathir Ayeti'ni okudun mu?⁽⁴⁾ Hani Allah Teâlâ: **"Ey Ehlibeyt, gerçek-**

1- Şûrâ Suresi, 23

2- İsrâ Suresi, 26

3- Enfâl Suresi, 41

4- Ahzâb Suresi, 33

ten Allah, sizden kiri, günahı ve çirkinliği uzak tutmak ve sizi tertemiz kılmak ister." buyuruyor ya...

Yaşlı adam ellerini göğse kaldırdı ve üç kez şöyle dedi:

– Allah'ım tövbe ettim. Allah'ım, Peygamber'in soyuna yaptığım düşmanlıktan dolayı tövbe ediyorum ve onları öldürenlerden nefret ediyorum ben. Evet, ben bundan önce de Kur'ân okumuştum; fakat bu gerçeklerden habersizdim.⁽¹⁾

İmam Şam Camiinde

Yezid, Şam'daki merkez camiinde bir hatibe minbere çıkmasını, Emirü'l-Müminin Hz. Ali (a.s) ve İmam Hüseyin (a.s) hakkında kötü sözler söylemesini emretti. Hatip minbere çıktı, Yezid ve Muaviye'yi övüp İmam Ali ve İmam Hüseyin'e (a.s) karşı küfür dolu çok kötü bir konuşma yaptı.

İmam Zeynelabidin (a.s) de orada bulunuyordu. Yüksek sesle şöyle buyurdu:

Yazıklar olsun sana, ey Hatip! Yaratıcının gazabına karşılık yaratılmışın (Yezid'in) hoşnutluğunu satın aldın. Öyleyse cehennemde kurulacağına yere şimdiden hazırlan.

Daha sonra Yezid'e dönerek şöyle dedi:

Şu ağaçların üzerine çıkmama izin verir misin? Bazı sözler söylemek istiyorum ki, bu sözler Allah'ın rızasını içerdiği gibi şu oturanlar için de ecir ve sevap sebebi olur.

Yezid önce bunu kabullenmedi; fakat orada bulunanlar ısrar ettiler. Yezid: "Eğer o minbere çıkacak olursa, ben ve Ebu Süfyan soyunu rezil etmeden inmeyecektir." dedi.

"O ne söyleyebilir ki?!" dediler.

1- *el-İhticâc*, Tabersî, s.167, Necef h. 1350 basımı

Yezid: "O öyle bir soydandır ki, ona bilgiyi ana sütüyle içirmişlerdir." dedi.

Halk ısrar edince, Yezid mecbur kabul etti ve İmam (a.s) minbere çıktı. Allah'ı övüp Peygamber'e selâm gönderdikten sonra şöyle buyurdu:

Ebedî ve ezelî olan Rabbime şükürler olsun. İlki olmayan ilk, sonu olmayan sondur O. Bütün mahlûkatın yok olmasından sonra O, baki ve kalıcıdır.⁽¹⁾

Ey insanlar!... Allah bize ilim, sabır, cömertlik, fesahat (güzel konuşma), cesaret ve müminlerin kalbinde sevgiyi vermiştir... Seçilmiş peygamber Muhammed (s.a.a) bizdendir. Sıddık (Ali) bizdendir. Tayyar (Cafer) bizdendir. Seyyidü's-Şüheda Hamza bizdendir. Peygamber'in sevgili iki torunu Hasan ve Hüseyin bizdendir...⁽²⁾

Ben Mekke'nin ve Mina'nın çocuğuyum. Ben Zemzemin ve Safa'nın çocuğuyum. Ben Hacerü'l-Esved'i mübarek abasında taşıyarak yerine koyan o kutlu insanın oğluyum.⁽³⁾ Ben ihram bağlayıp tavaf edenlerin, saiy yapanların ve hac yapanların en hayırlısının çocuğuyum. Ben Mescid-i Haram'dan bir gece vakti Mescid-i Aksa'ya yürütülenin oğluyum.⁽⁴⁾ Ben, Celil olan Allah'ın vahyetmek istediğini vahyettiğinin oğluyum. Ben Kerbela'da katledilen Hüseyin'in oğluyum. Ben Muhammed Mustafa'nın oğluyum. Ben Fatımatu'z-Zehra'nın oğluyum. Ben Haticetü'l-Kübra'nın oğluyum. Ben kanlara boyanmışın oğluyum...⁽⁵⁾

1- *Kâmilu'z-Ziyarat*, Şeyh Behaî, 2/300

2- *Nefsu'l-Mehmum*, Muhaddis Kummi, s.284, İslâmiyye basımı

3- Âmu'l-Fil olayından 35 yıl sonra Hacerü'l-Esved'in Hz. Resulullah (s.a.a) tarafından yerine konulması.

4- Hz. Resul-i Ekrem'in (s.a.a) Miracı

5- *Kâmilu'z-Ziyarat*, Şeyh Behaî, 2/300

Cemaat heyecan içinde İmam'ı dinliyordu. İmam söylediği her sözle soyunun yüceliğini ve İmam Hüseyin'in şahadetinin manasının derinliğini gözler önüne seriyordu. Artık yavaş yavaş gözlerde yaşlar birikmeye ve hıçkırıklar boğazlarda düğümlenmeye başlamıştı ve aniden ardı ardına her taraftan hıçkırık sesleri yükselmeye başladı. Bunu gören Yezid korktu, İmam'ın konuşmasını engellemek için müezzine ezan okumasını emretti.

Müezzinin "Allah-u Ekber" sesi ortalığı çınlattı. Tekbir sesini duyan İmam şöyle dedi:

Evet, Allah-u Ekber; Allah korkup çekindiğim her şeyden büyük, her şeyden aziz ve her şeyden üstündür.

Müezzin: "Eşhedu enla ilahe illallah" deyince, İmam (a.s) şöyle dedi:

Evet, şahadet ederim tüm şahadet edenlerle birlikte ki, O'ndan başka bir mabut ve Rab yoktur.

"Eşhedu enne Muhammede'r-Resulullah" sözü müezzinin ağzından dökülürken bütün başlar aşağıdaydı. Cemaat ezanı ve İmam'ın verdiği cevapları dinliyordu. Ancak Hz. Muhammed'in (s.a.a) adı gelince, gözler İmam'a kilitlendi. Gözyaşları bir perde teşkil ederken gözler İmam'ın çehresinde Peygamber'i arıyordu âdeta...

İmam başından sarığını çıkardı ve şöyle seslendi:

Ey müezzin! Sözüünü ettiğin Muhammed aşkına birazcık dur.

Müezzin susmuştu; ancak cemaat ondan da suskundu. Yezid'in rengi uçmuştu, çaresizdi; ezan da İmam'ı susturmayı başaramamıştı.

İmam Yezid'e dönerek şöyle buyurdu:

Ey Yezid! Bu Muhammed senin deden midir, yoksa benim dedem mi? Eğer senin deden olduğunu iddia edersen, kuşkusuz yalan söylemiş olursun. Eğer benim dedem olduğunu söylersen, o zaman, şöyle sorarım: "Niçin onun Ehlibeyt'ini, babamı öldürdün, malını yağmalattın ve ailesini utanmadan esir aldın?!"

Ey Yezid! Bize bunları yaptıktan sonra, hiçbir şey olmamış gibi kalkıp Muhammed'i Allah'ın peygamberi kabul edip, kibleye dönüp namaz kılarırsın öyle mi? Yazıklar olsun sana! Kıyamette dedem ve babam sana düşman olacaktır...

Yezid çaresiz kalmıştı, öfkeyle müezzine kamet okumasını emretti. Fakat bu durumdan cemaat o kadar rahatsız olmuştu ki, içlerinden bir kısmı namaz kılmadan camiye terk etmişti.⁽¹⁾

Bu yolculukta İmam'ın (a.s) hutbelerinin ne kadar tesirli, etkili olduğunu tarih ispat etmiştir. Nitekim Yezid Şam'da İmam Seccad'ı (a.s) öldürmeyi plânlamıştı; fakat bunu başaramadı. İmam ve Ehlibeyt'i'ne dokunamadan hepsini göstermelik bir saygı ve ikramla Medine'ye geri göndermek zorunda kaldı.

Bu olaydan kısa bir süre sonra Irak'ta ve Hicaz'da Emevî rejimine karşı kıyâmlar başladı. Binlerce insan şehitler efendisi İmam Hüseyin'in (a.s) intikamı için kıyam etti.

İmam Hüseyin'in (a.s) ailesinin esir alınması olayı ve onların etrafındaki insanlarla olan konuşmaları ve özellikle de İmam Seccad'ın (a.s) her fırsatta Kerbela olayını ve Hz. Peygamber'in (s.a.a) Ehlibeyt'i'ne yapılan zulmü açıklaması, İmam Hüseyin'in (a.s) şahadetinin hedefine ulaşmasını sağlamış oldu.

1- *Kâmilu'z-Ziyarat*, Şeyh Behaî, 2/300

HASTA İMAM(!)

Tarihi iyi bilmeyen bazıları dördüncü İmam Zeynelabidin'in (a.s) adına "hasta" lakabını da ekler ve İmam'ın daima hasta ve hâlsiz olduğunu zannederler. Onun için de zihinlerinde soluk benizli ve hâlsiz bir imam tasavvur ederler.

Fakat gerçekler bunun tam tersidir. İmam'ın hayatını bilenler, onun hayatında sadece çok kısa bir zaman içinde ve babasının şahadeti sırasında Kerbela'da hasta olduğunu ve gerçekte büyük Allah'ın onu bu hastalıkla Kerbela faciasından koruduğunu ve böylece Yezid'in adamlarının ona zarar vermesini önlediğini bilirler.

Böylece imamet vazifesinin devamı ve İslâm ümmetinin geleceği garanti altına alınmış oldu.

Şimdi İmam'ın hastalığı konusunda birkaç rivayet aktaralım:

Şeyh Müfid'in *el-İrşad* adlı eserinde şöyle geçer:

Şimr bir grup askerle Kerbela'da İmam Hüseyin'in (a.s) ailesinin bulunduğu çadırlara saldırdığı sırada, Ali b. Hüseyin hasta yatağında yatıyordu.⁽¹⁾

Tezkiretü'l-Havas'ta şöyle yazar:

Ali b. Hüseyin'i (a.s) hasta olduğu için öldürmediler.⁽²⁾

1- *el-İrşad*, Şeyh Müfid, s.226

2- Tezkiretu'l-Havas, s.183, Ferhad Mirza basımı

Tabakat'ta ise şöyle geçer:

İmam Hüseyin'in (a.s) şahadetinden sonra Şimr, Ali b. Hüseyin'e (a.s) doğru geldi. Ali, ağır hastaydı. Şimr, yanındakilere, onu da öldürün emrini verdi. Oradakilerden biri dedi ki: "Suphanallah, savaşa katılmayan ve hasta olan bu genci ne diye öldürelim?!" Bu sırada Sa'd oğlu Ömer geldi ve "Bu kadınlarla bu hastaya dokunmayın." dedi.⁽¹⁾

Bazıları da İmam Seccad'ın (a.s) hastalığının veya hastalığının etkisinin Kûfe'ye gidişine kadar sürdüğünü yazarlar.⁽²⁾

Kerbela'da geçen bu birkaç gün dışında hiçbir tarih kaynağında İmam Seccad'ın (a.s) ömrünün sonuna dek veya ömrünün çoğunda hasta olduğu geçmiyor. Hz. İmam Seccad'ın (a.s) da diğer İmamlar gibi ömrünün sayılı günlerinde hasta olduğu ve ömrünün sonuna kadar sağlıklı yaşadığına dair sağlam belgeler vardır.⁽³⁾ Bu belgelerde, İmamet görevini tamamen sağlıklı bir şekilde sürdürdüğü bildirilmiştir.

1- Tabakaat, 5/157, Liden basımı

2- *el-Luhuf*, İbn Tavus, s.128, hicrî 1317 basımı

3- Usul-i Kâfi, 7/56

İMAM SECCAD VE DÖNEMİNDEKİ YÖNETİCİLER

İmam Seccad (a.s), imameti boyunca hep zalim yöneticilerle karşı karşıya kaldı. Yezid, Abdullah b. Zübeyr, Mervan b. Hakem, Abdülmelik b. Mervan ve Velid b. Abdülmelik gibi zalim sultanlar, halifelik adı altında İslâm ümmetine musallat olmuşlardı.

Söz konusu dönemin şartlarına daha iyi vâkıf olabilmek için halife lakaplı bu zalim sultanların caniliklerinden bazılarını kısaca aktarmamız faydalı olacaktır.

Yezid b. Muaviye

Cennet gençlerinin efendisi İmam Hüseyin'in (a.s) Kerbela'da şehit edilmesinden sonra Medine halkından bir grup Hicret'in 62. yılında Şam'a giderek Yezid'i yakından görüp onun açıkça şarap içtiğini, köpekle oynadığını ve bütün gününü günah ve zevkü sefayla geçirdiğini gördüler. Bu grup Medine'ye dönerek gördükleri korkunç gerçeği şehrin ahalisine anlattılar. İmam Hüseyin'in (a.s) alçakça katledilmesinden dolayı kalpleri nefretle dolu olan Medine halkı, Yezid aleyhine büyük bir isyanbaşlattı.⁽¹⁾

1- *el-Kâmil*, İbn Esir, 4/103

Yezid, bu kıyâmı bastırmak için gaddarlığıyla meşhur olan Müslim b. Ukbe komutasında büyük bir orduyu Medine'nin üzerine saldı.

Sözde halife olan Yezid'in katiller sürüsü, Hz. Peygamber'in yadigârı olan kutsal Medine'yi tam üç gün boyunca yağmaladılar, acımasızca birçok sahabeyi ve sahabe evlatlarını kılıştan geçirip katliam yaptılar. Neticede bu katliamda on bin masum, günahsız insanın canına kıyıldı. Bu caniler, Medine halkının namusuna dahi tecavüz etmekten çekinmediler.⁽¹⁾

Muaviye b. Yezid

Hicret'in 64. yılında Yezid'in ölümüyle birlikte oğlu Muaviye tahta geçip hilafetini ilan etti. Ancak kısa bir süre sonra (40 gün veya bir başka rivayete göre 3 ay sonra) minbere çıkıp tahttan çekildiğini açıkladı.⁽²⁾

Abdullah b. Zübeyr ve Mervan b. Hakem

Yezid'in ölümüyle birlikte yıllardır halifeliği ele geçirmek için fırsat kollayan Abdullah b. Zübeyr, Mekke'de bir isyan başlatarak Hicaz, Yemen, Irak ve Horasan ahalisinden biat aldı. Bu sırada, Muaviye b. Yezid'in tahttan feragatiyle Şam'daki iktidar el değiştirmiş ve Mervan b. Hakem çeşitli komplolarla iktidarı ele geçirerek Abdullah b. Zübeyr'le mücadeleye başlamıştı. Mervan, hile ve desiseyle Şam ve Mısır'ı ele geçirdiyse de, kısa süre sonra öldü ve yerine, oğlu Abdülmelik tahta çıktı.⁽³⁾

1- *el-Bidaye ve'n-Nihaye*, İbn Kesir, 8/221

2- *el-Kâmil*, İbn Esir, 4/130

3- *Tarihu'l-Hulefa*, Suyutî, s.212

Abdlmelik b. Mervan

Hicrî 65. yılda tahta geçen Abdlmelik, iktidardaki konumunu glendirdikten sonra Şam ve Mısır'da egemenliğini güçlendirip hicrî 73. yılda Abdullah b. Zübeyir'i Mekke'de bir kuŐatmayla ele geçirip öldürttü.⁽¹⁾

Abdlmelik çok acımasız, cimri ve zalimdi. Bir gün Said b. Müseyyib'e: "Ben yle bir hle geldim ki, iyilik yapmaktan hiç hoŐlanmıyor ve kötülük iŐlemekten hiç rahatsızlık duymuyorum!" demiŐti. Said de cevaben: "Belli ki, kalbin tamamen ölmüŐ senin." demiŐti.

Abdullah b. Zübeyir'i ldrttkten sonra bir hutbesinde halka: "Beni dindarlığa ve takvalı olmaya davet edecek olanın kellesini uururum, bilmiŐ olun!" dediği çok meŐhurdur.⁽²⁾

Abdlmelik'in İslâm tarihinde iŐlediđi en büyük cinayetlerden biri, Haccac b. Yusuf es-Sakafı'yı Basra ile Kûfe'ye vali tayin etmesiydi. Katil ruhlu Haccac, Emevî iktidarının en kan dökücü ve en aŐađılık ehrelerinin başında gelir. Kan dökmekten hoŐlanan bir sadist olan Haccac, vali olur olmaz hal-ka akıl almaz iŐkencelerde bulunmuŐ, kendisine itiraz eden herkesi acımasızca öldürmüŐ, hatta birçoğunun ailesine bile kıymıŐtır. Bu sadist ruhlu adam özellikle Hz. Ali'yi (a.s) sevenleri ve onun Şia'sı olan müminleri takibe almıŐ ve iktidarı boyunca yüz yirmi bin Müslüman'ı acımasızca katletmiŐtir.⁽³⁾

Abdlmelik, İmam Seccad'ı (a.s) sıkı bir takibe almıŐtı. İmam'a (a.s) baskıda bulunmak ve İmam'ı küçük düŐürmek için sürekli fırsat kolluyordu. İmam Seccad (a.s), azat ettiği cariye-

1- *el-Kâmil*, İbn Esir, 4/348 ve sonrası

2- *el-Kâmil*, İbn Esir, 4/521-522

3- *el-Kâmil*, İbn Esir, 4/587

lerinden biriyle evlenmişti. Casusları vasıtasıyla bunu haber alan Abdülmelik, hemen İmam'a bir mektup yazarak onu küçük düşüren ifadeler kullanıp şöyle dedi:

Azat ettiğin cariyenle evlendiğini duydum. Oysa Kureyş'in tanınmış kadınları ile evlenseydin, senin için iftihar ve gurur kaynağı olurlardı. Onlardan asil ve liyakatli evlatlar edinirdin. Ama sen o kadınla evlenerek kendini düşünmediğin gibi, çocuklarına da büyük insanlar olmanın yolunu tıkamış oldun. Vesselâm.

İmam, bu hakaret dolu mektuba şu cevabı yazdı:

Mektubunu aldım. Cariyemle evlendiğim için beni kınıyor ve Kureyş'in ünlü kadınlarıyla evlenmiş olsaydım bunun bana iftihar vesilesi olacağını ve onların bana temiz ve büyük çocuklar verebileceğini yazmışsın. Oysaki hiç kimsenin büyüklük ve iftihar konusunda Allah Resulü'nden (s.a.a) daha üstün olmadığını bilmeliydin. (Yani biz, Peygamber'in ailesiyiz ve kendileriyle evlenmemiz hâlinde bize daha fazla onur kazandıran ve bizden daha üstün olan hiçbir aile yoktur.)...

Bilesin ki, Allah'ın dininde temiz ve dürüst olanın kişiliğine hiçbir şey hâlel ve zarar getirmez. Yüce Allah, bütün kötülük ve noksanlıkları sadece İslâm vasıtasıyla ortadan kaldırmıştır. (Yani, bir insanın büyük ve asil olması için Müslüman ve mümin olması yeterlidir. Bu durumda fakir veya köle olması hiçbir şeyi değiştirmez ve böyle biriyle evlenmenin de hiçbir sakıncası yoktur.)⁽¹⁾

Yine bir keresinde Abdülmelik, hem İmam'a (a.s) hakarete bulunup onu küçük düşürebilmek, hem de halk arasında korku ve dehşet yaratıp muhaliflerine gözdağı verebilmek amacıyla

1- Usul-i Kâfi, 5/344

İmam Seccad'ı (a.s) çok zor şartlarda ve sıkı gözetim altında Şam'a getirip aynı yöntemlerle Medine'ye geri göndermişti.⁽¹⁾

Velid b. Abdülmelik

Hicrî 86. yılda Abdülmelik'in ölmesiyle birlikte oğlu Velid onun yerine oturdu. Velid de zulüm ve ahlâksızlıkta babasından geri kalır değildi. Celaleddin Suyutî onun hakkında: "Velid son derece zalim ve zorba biriydi." diye yazar.⁽²⁾

Velid tahta oturduğunda, yaptığı ilk konuşmada, tam bir diktatörlük örneği sergileyerek şöyle dedi:

Kim bana karşı çıkarsa, onu ben öldüreceğim; karşı çıkmayıpsusani ise, suskunluğunun underdi öldürecektir.⁽³⁾

Halk arasındaki saygınlığıyla şöhret bulan İmam (a.s), zamandaki diğer diktatörler gibi Velid'i de korkutuyordu. Zira İmam'ın manevî ve ilmî yönünün gücü karşısında kendisini çaresiz hissediyordu. Sonunda insanların İmam'ın etrafında toplanıp ona karşı kıyam etmesinden korkan Velid, İmam'ı zehirleterek şehit etti.⁽⁴⁾

* * *

İmam Seccad'ın (a.s) imamet dönemine baktığımızda, birtakım toplumsal buhranların varlığı ve zalim yöneticilerin sıkı baskıları altında bulunması; ayrıca mücahit, imanlı ve fedakâr dostların olmayışı yüzünden İmam'ın (a.s) mümtaz öğrenciler yetiştirmekten, ilmî ve ahlâkî eserler neşretmekten başka bir çaresinin olmadığını görürüz.

1- Tezkiretu'l-Havas, s.183

2- *Tarihu'l-Hulefa*, Suyutî, s.223

3- Tarih-i Taberî, 8/1178, Liden basımı

4- *Menakıb*, İbn Şehraşub, 3/311, Necef basımı

Bir gün Mekke yolunda hacca giderlerken, kervandakilerden biri İmam'a (a.s) dönerek şöyle bir itirazda bulundu: "Cihadı zorluğundan dolayı terk ettin de kolay bir ibadet olan hacı mı seçtin?"

İmam (a.s) o şahsa hitaben şöyle buyurdu:

Eğer etrafımda imanlı ve fedakâr insanlar bulsaydım, cihadı ve mücadeleyi hacca tercih ederdim.⁽¹⁾

Ebu Ömer Nehdî İmam Seccad'dan (a.s) şöyle rivayet eder:

Bizim Mekke ve Medine'de yirmi yârenimiz (gerçek ve fedakâr dostumuz) bile yoktur.⁽²⁾

1- *el-İhticac*, Tabersî, s.171, Necef h.1350 basımı

2- *Nehcü'l-Belâğa Şerhi*, İbn Ebi'l-Hadid, 4/104, 20 ciltlik baskısı

İMAM, MÜSLÜMAN HALKI EĞİTİYOR

Kerbela olayından sonra, İmam Seccad (a.s) Medine'ye döndü. İmam'ın burada başlattığı çalışmalardan biri, hadislerin ve İslâmî ilimlerin belli bir grup tarafından yayılması ve Müslümanların eğitimi idi.

Şeyh Tusî, İmam Seccad'ın (a.s) ashabından veya ondan hadis rivayet eden yüz yetmiş kişinin adından söz eder⁽¹⁾ ki, biz bunlardan dördünün adını açıklamakla yetineceğiz:

1- Said b. Müseyyib: Dördüncü İmam, Hz. Seccad (a.s) onun hakkında şöyle buyurmuştur:

Said, geçmiştekilerin yaptıklarını herkesten daha iyi bilen ve kendi zamanında anlayışı herkesten daha çok olandır.⁽²⁾

2- Ebu Hamza es-Sumalî: Sekizinci imam, Hz. Ali Rıza (a.s) onun hakkında şöyle buyurmuştur:

Ebu Hamza kendi zamanının Selman'ıdır.⁽³⁾

3- Said b. Cübeyr: İlimde o kadar ilerlemişti ki, onun hakkında şöyle denilirdi:

Yeryüzünde ilimde Cübeyr'in oğluna başvurmayacak kimse yoktur.⁽⁴⁾

1- *Rical*, Şeyh Tusî, s.81 ve sonrası

2- *Rical*, Keşşaf, s.119, Meşhed Üniversitesi baskısı

3- *Rical*, Keşşaf, s.485, Meşhed Üniversitesi baskısı

4- *Menakıb*, İbn Şehraşub, 3/311

Said b. Cübeyr'i mesut yakalayıp Haccac Sakafî'ye götürdüler. Haccac dedi ki:

- Sen, Şakî b. Kesir'sin, Said b. Cübeyr değilsin.⁽¹⁾
- Annem daha iyi bildiği için bana Said adını koymuş.
- Ebubekir ve Osman hakkında ne düşünüyorsun, onlar cehennemde mi yoksa cennette midirler? diye sordu. (Bu soruyla Said'i öldürmeye bahane bulmak istiyordu.)
- Cennete gidecek olursam, cennetlikleri ve eğer cehenneme gidecek olursam, cehennemlikleri tanıyacağım.

Haccac yine sordu:

- Halifeler hakkında ne biliyorsun?

Said:

- Ben onların vekili değilim, dedi ve aralarında şu konuşma geçti:

Haccac:

- Halifelerden hangisini daha çok seviyorsun?

Said:

- Yaraticının en çok hoşnut olduğu kimseyi.

Haccac:

- Hangisinden daha çok hoşnuttur?

Said:

1- Şakî b. Kesir; kırılmışın oğlu zavallı ve Said b. Cübeyr; telafi edilmişin oğlu mesut ve mutlu demektir. Haccac, bu kinayeyle Said'i aşağılamak istemiştir.

– Bunu, ancak sırları ve saklı olanları bilen Allah bilir.⁽¹⁾

Haccac:

– Neden gülmüyorsun?

Said:

– Topraktan yaratılan ve ateşe atılma korkusu olan bir yaratık nasıl gülebilir?

Haccac:

– O zaman biz nasıl sevinçliyiz ve gülebiliyoruz?

Said:

– İnsanların kalbi aynı değildir.

Haccac mücevherler getirilmesini ve Said'e sunulmasını emretti. Bunu gören Said dedi ki:

– Bu serveti kıyamette zorluklardan kurtulmak için topladıysan, seni kınayamam; zira kıyamet öylesine korkunçtur ki, anneler emzirdikleri çocuklarını unuturlar. O hâlde, çokça servet toplamanın hiçbir faydası yoktur; ancak temiz ve halis olan miktarı hariç.

Haccac içki sofrası ve çalgı aletlerinin getirilmesini emredince, Said ağlamaya başladı.

– Seni nasıl öldürmemi istersin? diye sordu Said'e.

– Sen nasıl istersen, öyle yap, dedi, Allah'a andolsun ki sen beni nasıl öldürürsen, Allah da öteki dünyada seni o şekilde öldürecektir.

– Seni affetmemi ister misin? diye sorunca da, Said:

1- *Rical*, Keşşaf, s.119

– Affedilecek bir durum varsa o ancak Allah'tandır, senden asla bağışlanma dilemem, diye cevap verdi.

Haccac Said'in öldürülmesi için gerekli olanın yapılmasını emretti. Bunun üzerine Said şu ayeti okudu:

– **"Gerçek şu ki, ben, bir muvahhit olarak yüzümü gökleri ve yeri yaratana çevirdim ve ben müşriklerden değilim."**⁽¹⁾

Haccac:

– Onun yüzünü kıbleden çevirin, deyince, Said:

– **"Doğu da Allah'ındır, batı da. Nereye dönerseniz dönün, Allah'a dönmüş olursunuz."**⁽²⁾ dedi.

Haccac, Said'in yüzünün yere yatırılmasını emredince, Said şöyle dedi:

– **"Sizi topraktan yarattık, toprağa geri vereceğiz ve sizi bir kere daha topraktan çıkaracağız."**⁽³⁾

Haccac, başının bedeninden ayrılmasını emredince, Said:

– Eşhedü enla ilahe illallahu vehdehu la şerike leh ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve resuluh, dedi ve şöyle ekledi: "Allah'ım, benden sonra onu hiç kimseye musallat etme!"

Böylece Said b. Cübeyr'in tertemiz kanı Haccac'ın emriyle dö-küldü.⁽⁴⁾

Said b. Cübeyr, İmam Seccad'ın gerçek izleyicilerindendi ve İmam onu çok severdi. Haccac'ın onu öldürmesinin asıl ne-den de onun İmam'a olan bağlılığıydı.⁽⁵⁾

1- En'âm Suresi, 89

2- Bakara Suresi, 115

3- Tâhâ Suresi, 55

4- Ravzatu'l-Cennat, 2. eski baskı, s.310

5- Rical, Keşşaf, s.119

İMAM SECCAD VE SAHİFE-İ SECCADİYE

İnsanın duaya, Allah'tan yardım istemeye ve O'nu çağırmaya olan ilgisi ve tutkusu fıtrîdir. İnsan her umudunu yitirdiğinde, Allah'a ellerini açarak O'ndan yardım dilemekte, O'nun sonsuz rahmetine sığınmakta ve ne isteyecekse O'ndan istemektedir. Böylece insanın vicdanı ve yüreği tüm zorluklardan sıyrılıp durulmakta, ıstırap ve endişeler azalmakta ve ruhu sarsılmaz bir ipe sarılmaktadır.

Psikologlar ve insanın manevî yönünü inceleyen bilginler, duanın insanın ruhsal gıdası olduğunu ve yorgun canları dirilttiğini belirtirler. Dua, insanın maneviyatını tedavi eder ve zorlukların verdiği baskıyı azaltarak insanı yeniden hayata bağlar.

İslâm'da, insanı hidayet eden bu fıtrî bulgudan faydalanılarak beşeriyetin talim ve terbiyesi yönünde önemli adımlar atılmıştır. İslâm önderleri geride bıraktıkları dualarda, birtakım gerçek ve sahih maarif ve inançları bizlere öğretmiş ve insanda olan birtakım menfi duygu ve hastalıklara şifa olacak yollar önermişlerdir.

Âlimlerden biri bu konuda şöyle buyurur:

İslâm'ın en büyük ilmî ve terbiye hazinesi, Hz. Resul-i Ekrem (s.a.a) ve Masum İmamlardan günümüze ulaşan dualardır. Zira tevhit ve ilahiyat, nübüvvet ve imamet, hükümet ve yönetim nizamı, ahlâk ve medenî hukuk, ahkâm

ve muhtelif adapların hepsi bizlere bırakılan bu dualarda vardır. Bizlere bırakılan bu dualar bir hazine ve bir ilim deryasıdır; bir üniversitedir. Fikrî, ruhî ve içtimâî yönden Müslümanları geliştirip ilerleten bu eğitimi görmeden bir Müslüman'ın İslâmî şahsiyeti asla kemale ermez.

Önderlerimizden bize kalan dualardan biri, dördüncü imam Hz. Zeynelabidin'den (a.s) kalan Sahife-i Seccadiye'dir ki, dualar arasında güneş gibi parlamaktadır.

Tefsirü'l-Cevahir'in yazarı olan Ehlisünnet âlimine Kum İlmî Havzası'ndan bir adet Sahife-i Seccadiye gönderildiğinde, o zat bu kitap hakkında şöyle yazdı:

Kitabı büyük bir saygıyla aldım ve onu eşsiz bir kitap olarak buldum. Onda olan ilim, maarif ve hikmeti hiçbir yerde bulamadım. Gerçekten nübüvvet ve Ehlibeyt'ten kalan böylesi değerli bir mirası şimdiye dek tanımamamız büyük bir bahtsızlıktır. Ben onu dikkatle okudukça görüyorum ki, o, mahlûkun kalamından yüksek ve Halik'in kalamından da aşağıdadır. Gerçekten de ne kerim bir kitaptır. Allah sizi bu hediyeye karşılık ödüllendirsin ve sizleri başarılıklsın.⁽¹⁾

Bu kitabı daha iyi tanımak için içinde bulunan duaların fihristini sıralayacak ve daha sonra da bunlardan bazılarını tercüme edeceğiz:

- 1- Allah'a Hamd ve Sena İle İlgili Duası
- 2- Resullullah'a (s.a.a) Salât ve Selâm İle İlgili Duası
- 3- Arş'ı Taşıyan ve Tüm Mukarrep Meleklerle Salât İle İlgili Duası

1- Sahife-i Seccadiye, Farsça tercümesi, Ahundî baskısı, son kısım

4- Peygamberlere Tâbi Olan ve Onları Tasdik Edenlere Salâtını İçeren Duası

5- Kendisi ve Velâyetine İnan Dostları Hakkındaki Duası

6- Sabah ve Akşam Vakitlerinde Okuduğu Dua

7- Zor Bir İşle Karşılaştığında veya Başına Üzücü Bir Hadise Geldiğinde ve Musibet Zamanlarında Okuduğu Dua

8- Sevilmeyen Şeyler, Kötü Ahlâk ve Çirkin İşlerden Allah'a Sığınmakla İlgili Duası

9- Yüce Allah'tan Bağışlanma Dilemeye Müştak Olma Hakkındaki Duası

10- Yüce Allah'a Sığınmakla İlgili Duası

11- Güzel Akıbet İstemiyle İlgili Duası

12- Günahları İtiraf ve Yüce Allah'a Dönüş (Tövbe) İstemi Hakkındaki Duası

13- Hacetleri Yüce Allah'tan İsteme Hakkındaki Duası

14- Haksızlığa Uğradığı veya Zalimlerden Hoşlanmadığı Bir Davranış Gördüğü Zaman Okuduğu Dua

15- Hastalandığı veya Bir Musibet ve Belâyla Karşılaştığı Zaman Okuduğu Dua

16- Günahlarının Bağışlanması ve Kusurlarının Affedilmesi İçin Yalvardığı Zaman Okuduğu Dua

17- Şeytan'dan Söz Edildiğinde Ondan, Onun Düşmanlığından ve Tuzaklarından Allah'a Sığınınca Okuduğu Dua

18- Korktuğu Bir Durum Kendisinden Uzaklaştığı ve İsteddiği Şeye Çabuk Ulaştığı Zaman Okuduğu Dua

19- Kuraklıktan Sonra Yağmur Talebiyle İlgili Duası

- 20- Yüce Erdemler ve Beğenilen Davranışlarla İlgili Duası
- 21- Bir Şey İçin Üzüldüğü ve Günahlardan Dolayı Tasalandığı Zaman Okuduğu Dua
- 22- Sıkıntılı, Meşakkatli ve İşlerin Zorlaştığı Zamanlarda Okuduğu Dua
- 23- Allah'tan Afiyet ve Şükrünü İstedığı Zaman Okuduğu Dua
- 24- Anne ve Babası Hakkındaki Duası
- 25- Çocukları Hakkındaki Duası
- 26- Komşuları ve Dostlarını Andığında Okuduğu Dua
- 27- Sınır Bekçileri Hakkındaki Duası
- 28- Yüce Allah'a İltica Ederek Okuduğu Dua
- 29- Geçim Sıkıntısı Çektiğinde Okuduğu Dua
- 30- Borcu Ödemekte Allah'tan Yardım İsteme Hakkındaki Duası
- 31- Tövbe ve Tövbe İstemiyle İlgili Duası
- 32- Gece Namazının Ardından Günahları İtiraf Hususunda Kendisi İçin Dua
- 33- Allah'tan Hayırlı Olanı İsteme Hakkındaki Duası
- 34- Musibete Uğradığı veya Günah Sebebiyle Kötü Duruma Düşen Birini Gördüğü Zaman Okuduğu Dua
- 35- Dünya Ehline Bakınca Okuduğu Kaza ve Kadere Rıza Hakkındaki Duası
- 36- Bulutlara ve Şimşeğe Baktığı ve Gök Gürültüsünü Duyduğu Zaman Okuduğu Dua

- 37- Allah'ın Şükrünü Yerine Getirmekten Aciz Olduğunu İtiraf Ettiğinde Okuduğu Dua
- 38- Kulların Haklarından Dolayı Allah'tan Özür Dileme ve Ateşten Kurtuluş İsteme Hakkındaki Duası
- 39- Allah'tan Af ve Rahmet Dileme Hakkındaki Duası
- 40- Birinin Ölüm Haberini Aldığı veya Ölümü Hatırladığı Zaman Okuduğu Dua
- 41- Ayıpların Örtülmesi ve Günahlardan Korunma İstemiyle İlgili Duası
- 42- Kur'ân'ı Hatmettiğine Okuduğu Dua
- 43- Hilâle Baktığı Zaman Okuduğu Dua
- 44- Ramazan Ayı Girdiğinde Okuduğu Dua
- 45- Ramazan Ayıyla Vedalaştığında Okuduğu Dua
- 46- Ramazan Bayramı Günü Bayram Namazını Kıldıktan Sonra Ayağa Kalkıp Kibleye Yönelerek ve Cuma Günü Okuduğu Dua
- 47- Arefe Günü Okuduğu Dua
- 48- Kurban Bayramı Günü Cuma Günü Okuduğu Dua
- 49- Düşmanların Hilelerinin Def'i ve Şerlerinin Geri Çevrilmesi Hakkındaki Duası
- 50- Allah'tan Korkma Hakkındaki Duası
- 51- Allah'a Yalvarıp Yakarma ve Düşkünlüğü Dile Getirme Hakkındaki Dua
- 52- Yüce Allah'a Yalvarırken Israrcı Olma Hakkındaki Duası
- 53- Yüce Allah Karşısında Zelillik İtirafıyla İlgili Duası
- 54- Üzüntülerin Giderilmesini İsteme Hakkındaki Duası

Sahife-i Seccadiye'ye Arapça ve Farsça birçok şerhler yazılmıştır. Merhum Allâme Şeyh Ağa Bozorgi Tahranî değerli *ez-Zeria* kitabında⁽¹⁾ Sahife-i Seccadiye'ye yazılan yaklaşık yetmiş şerhin adını zikretmiştir.

Bu şerhlerin arasından, Seyyid Alihan-ı Kebir'in⁽²⁾ şerhi ve onun kısaltılmış özeti "Telhisu'r-Riyaz" adıyla basılmıştır.

Yine geçmişte birçok Şîî âlimi, Sahife-i Seccadiye'nin birden fazla tercümesini gerçekleştirmiştir. Son zamanlarda çağdaş yazarlardan bazıları Sahife-i Seccadiye'yi Farsçaya tercüme etmişlerdir ki, biz aşağıda bu tercümelerden basılmış olanlarını sizlere sıralayacağız:

- 1- Merhum Hacı Şeyh Ebu'l-Hasan Şe'ranî'nin tercümesi
- 2- Merhum Hacı Şeyh Mehdi İlâhî Gumşei
- 3- Feyzü'l-İslâm'ın tercümesi
- 4- Cevad Fazıl'ın tercümesi.
- 5- Sadr-ı Belağî'nin tercümesi.

Burada, Sahife-i Seccadiye'deki dualardan bazılarını aktarmamızın yararlı olacağını düşünüyoruz:

Sekizinci duada şöyle geçer:

Allah'ım! Hırsın kabarmasından, öfkenin sersemliğinden, hasedin galebesinden, sabrın zayıflığından, kanaatin azlığından, huyun kötülüğünden, şehvetin azmasından, bağnazlığın sultasından, nefsin tutkusuna uymaktan, hi-dayete karşı çıkmaktan, gaflet uykusundan, zorluklara düşmekten, batılı hakka yeğlemekten, günahlara ısrarla

1- ez-Zeria, 13/345 ve sonrası

2- Hicrî 11. yy. Şia bilginlerinden

devam etmekten, günahı küçümsemekten, itaati büyük görmekten, zenginlerin övünmesinden, fakirleri hor görmekten, elimizin altındakilere kötü davranmaktan, bize iyilik yapanlara teşekkürü terk etmekten, zalime yardımcı olmaktan, mazlumu yalnız bırakmaktan, hakkımız olmayan bir şeyi istemekten ve bilgiyi gerektiren konularda bilgisiz konuşmaktan sana sığınırım.

Birini aldatma düşüncesini taşımaktan, amellerimizden dolayı kendimizi beğenmişlikten, uzun arzularla kendimizi avutmaktan sana sığınırız.

İçimizin kötülüğünden, küçük günahı önemsememekten, Şeytan'ın bizi kuşatmasından, zamanın başımıza dert açmasından ve sultanın bizi ezmesinden sana sığınırız.

Saçıp savurmaktan ve yetecek kadar rızkı bulamamaktan sana sığınırız. Düşmanları sevindirecek bir durumdan, denklerimize muhtaç olmaktan, sıkıntılı geçimden ve (ahirete götürecek bir) azık olmaksızın ölmekten sana sığınırız.

En büyük teessüften (kıyamette duyulacak pişmanlıktan), en büyük musibetten (din hususunda duyarsız olmaktan), en acı bedbahtlıktan (ahireti dünyaya satmaktan), dönülecek yerin kötülüğünden (cehenneme varmaktan), sevgi mahrum kalmaktan ve azaba duçar olmaktan sana sığınırız.

Allah'ım! Muhammed ve Âl'ine salât eyle ve rahmetinle beni ve kadın erkek tüm müminleri bütün bunlardan koru. Ey merhametlilerin en merhametlisi!

Yirminci duada da şöyle okumaktayız:

Allah'ım! Muhammed ve Âl'ine salât eyle ve benim imanımı en kâmil iman, yakınımı en üstün yakın kıl; niyetimi niyetlerin, amelimi amellerin en güzeline ulaştır.

Allah'ım! Lütfünle niyetimi halis kıl; katındakine (rahmetine) yakinimi doğrult; kudretinle bozulan durumumu düzelt.

Allah'ım! Muhammed ve Âl'ine salât eyle ve beni meşgul edecek sorunların çözümünde bana yet. Yarın hesabını soracağın şeylerle uğraştır beni. Günlerimi yaratılışımın amacı olan ibadetle geçirmemi sağla. Beni zenginleştir; rızkımı bol eyle. Rızkı beklemekle beni imtihan etme. Beni aziz kıl; kibre duçar eyleme; sana kul olmaya muvaffak eyle. Kulluğumu, ibadetimi kendini beğenmişlikle fasit etme. Benim elimle insanlara hayır ulaştır; başa kakarak onu batıl etmeme engel ol. Yüce huyları bana ihsan et ve övünmekten beni koru.

Allah'ım! Muhammed ve Âl'ine salât eyle ve beni insanların gözünde bir derece yükselttiğinde kendi gözümde bir derece düşür. Bana insanlar arasında açık bir izzet verdiğinde kendi yanımda aynı ölçüde gizli bir zillet ver.

Allah'ım! Muhammed ve Âl-i Muhammed'e salât eyle ve beni (başka hiçbir şeyle) değiştirmeyeceğim güzel bir hi-dayet, asla vazgeçmeyeceğim hak bir yöntem ve şüphe etmeyeceğim doğru bir niyet ile faydalandır. Ömrüm sana itaatle geçtiği sürece beni yaşat. Ömrüm Şeytan'ın otlığı olduğunda, öfkene yakalanmadan, gazabın kesinleşmeden ruhumu al.

Allah'ım! Ayıplandığım kötü hasletimi ıslah et; kınandığım çirkin huyumu güzelleştir ve eksik olan güzel sıfatımı tamamla.

Allah'ım! Muhammed ve Âl-i Muhammed'e salât eyle ve düşmanların bana olan buğzunu muhabbete, zulüm ehlinin hasedini sevgiye, iyilerin kötü zanlarını güvene, yakınların düşmanlığını dostluğa, akrabaların kötü davranışlarını iyiliğe, dostların ilgisizliğini yardıma, müdara

edenlerin zahirî dostluklarını gerçek dostluğa, muaşeret edenlerin yüz ekşitmelerini güler yüzlülüğe ve zalimlerden korkmanın acılığını emniyet tatlılığına dönüştür.

Allah'ım! Muhammed ve Âl'ine salât eyle ve bana zulmedene karşı kendimi müdafaa edecek bir el, bana husumet edene karşı kendimi savunacak bir dil, bana inat edene karşı bir zafer, bana hile yapana karşı bir hile, beni ezene karşı bir güç, beni yerene karşı yalanlama cesareti, beni tehdit edene karşı bir esenlik ver bana. Ve beni doğru yola davet edene itaat etmeye, gerçeği gösterene uymaya muvaffak eyle.

Allah'ım! Muhammed ve Âl'ine salât eyle ve beni, beni aldatana karşı dürüst ve samimî davranmaya; beni terk edene iyilikle karşılık vermeye; benden esirgeyeni, bağışla ödüllendirmeye; benimle ilişkisini keseni, ilişkide bulunmakla mükâfatlandırmaya; gıybetimi edene, güzellekle anmakla muhalefet etmeye ve iyiliğe teşekkür edip kötülüğe göz yummaya muvaffak eyle.

Allah'ım! Muhammed ve Âl'ine salât eyle ve adaleti yaymada, öfkeyi yutmada, kin ve adaveti söndürmede, ayrılıkçıları birleştirmede, kavgınların arasını bulmada, iyilikleri ortaya çıkarmada, kötülükleri gizlemede, yumuşak huylulukta, alçak gönüllülükte, güzel muaşerette, ağırbaşlılıkta, insanlarla iyi geçinmede, erdemlere doğru koşmada, (her hâlükârda) iyilik etmeyi yeğlemede, insanların kabahatini yüzlerine vurmamakta, müstahak olmayana bağışta bulunmamakta, güç de olsa hakkı söylemede, çok da olsa iyi söz ve fiillerimi az bulmada, az da olsa kötü söz ve işlerimi çok bulmada salihler gibi olmaya, onların süsüyle süslenmeye, muttakilerin ziynetini kuşanmaya muvaffak eyle beni...

EŞSİZ BİR HUKUK RİSALESİ

İmam Seccad'dan (a.s) yadigâr kalan fevkalâde kıymetli eserlerden biri de, dünyada bir başka benzeri bulunmayan ünlü "Hukuk Risalesi" veya "Hak-Hukuk Manifestosu"dur. Büyük Şia âlimlerinin eski kaynak eserlerinde kayıtlı bulunan bu risalenin tamamı, bugün "Tuhefu'l-Ukul" adlı bir kitapta toplanmış, özet hâli de "Men Lâ Yahzuru'l-Fakih", "el-Hisâl" ve "el-Emâli" adlı eserlerde derlenmiştir. Bu eşsiz eserden bazı bölümlerin yaklaşık mealini aşağıya aktarıyoruz:

Yüce Allah'ın hakkı: Yüce Allah'ın senin üzerinde olan hakkı, O'na tapman ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmamandır. İhlâsla bu işi yaptığında Allah, dünya ve ahiret işlerinde sana yeterli olmayı taahhüt eder.

Nefsin hakkı: Kendi üzerinde olan kendi hakkın ise, vücudunu tamamıyla Allah'ın itaatine vermenlidir.

[Organların Hakları:]

1- Dilin (senin üzerinde olan) hakkı, onu çirkin sözden koruyup güzel söze âdet ettirmen, yararsız boş boş sözleri terk etmenlidir. İnsanlara iyilik edip onlar hakkında güzel söz söylemenlidir.

2- Kulağın (senin üzerinde olan) hakkı, gıybet ve (haram konuşma, müzik vb. gibi) dinlenmesi haram olan şeyleri dinlemekten onu uzak tutmandır.

3- Gözün (senin üzerinde olan) hakkı, helâl olmayan şeye (na-mahreme ve bazı filmler gibi) onu kapaman ve onun bakışıyla ibret almandır.

4- Elin (senin üzerinde olan) hakkı, onu helâl olmayan şeylere doğru uzatmamandır.

5- Ayakların (senin üzerinde olan) hakkı, onlarla sana helâl olmayana doğru gitmemendir. O ayaklarla Sırat üzerinde duracaksın; öyleyse kayarak seni ateşe düşürmemesine dikkat et.

6- Karnın (senin üzerinde olan) hakkı, onu harama kap yap-maman ve doymaktan fazla yememendir.

7- Fercin (tenasül organının) senin üzerinde olan hakkı, onu zinadan koruman ve ona bakılmasını önlemendir.

[Amellerin Hakları:]

1- Namazın (senin üzerinde olan) hakkı şudur: Bilmelisin ki, namaz Allah'ın huzuruna çıkmaktır; sen bu hâlde Allah'ın karşısında duruyorsun. Bunu bildiğin takdirde, kendi küçük-lüğünün farkında olan, ilâhî nimetlere meyleden, korkan, ümitli, miskin ve yalvarıp yakaran, sükûnet hâlinde huzu-runda bulunduğu kimseye tazim eden, bir kulun makamında olur ve kalbinle namaza yönelir ve onun sınırlarını korur ve haklarını yerine getirirsin.

2- Haccın hakkı, Allah'a doğru bir misafirlik, günahlarından O'na koşman, tövbenin kabul vesilesi ve onun Allah'ın üzeri-ne farz kıldığı farizayı yerine getirmek olduğunu bilmendir.

3- Orucun, senin üzerinde olan hakkı şudur: Bilmelisin ki oruç, Allah'ın, seni cehennem ateşinden koruması için, diline, kulağına, gözüne, fercine, karnına çektiği bir perdedir. Eğer orucu terk edecek olursan, bu örtüyü yırtmış olursun.

4- Sadakanın senin üzerinde olan hakkı şudur: Bilmelisin ki sadaka, senin Rabbinin katındaki azığın ve şahide ihtiyacı olmayan emanetidir. Bunu bildiğinde, gizli verdiğin emanete, açıkta verdiğin emanetten daha emin olacaksın. Şunu bilesin ki, sadaka belâları ve hastalıkları dünyada senden uzaklaştırır ve ahirette ateşi senden savar.

5- Kurbanlığın hakkı şudur: Onunla sadece Allah'ı irade etmen ve onun yaratıklarını kastetmemendir. Sadece Allah'ın merhametine kavuşmayı isteyerek Onunla karşılaşacağın gün ruhunun azat olmasını istemendir.

[Öğretmen ve Öğrenci Hakları:]

1- İlmiyle seni eğiten üstadın senin üzerindeki olan hakkı; ona tazim etmen, meclisini muhterem (ve ganimet) sayman, sözlerini iyice dinleyip ona dikkat etmemdir; sesini ona karşı yükseltmemen; kendisinden bir şey hakkında sorana o cevap vermedikçe cevap vermemendir. Onun huzurunda kimseyle konuşmaman, onun huzurunda kimsenin gıybetini yapmamandır; onun hakkında kötü bir şey söylendiğinde onu savunman, ayıplarını örtmen, iyiliklerini açıklamandır; onun düşmanı ile bir arada oturmaman, onun dostuyla düşman olmamandır. Bunları yaptığında, Allah'ın melekleri şahit olurlar ki sen, insanlar için değil de, ismi yüce olan Allah için onun huzuruna gitmiş ve onun ilmini öğrenmişsin.

2- İlmin için sana tâbi olan kimsenin (öğrencinin) senin üzerindeki hakkı şudur: Bilmelisin ki, yüce Allah sana verdiği ilim ve yüzüne açtığı hikmet hazineleri ile seni onlara veli kılmıştır. Eğer onların öğretiminde iyi davranır ve onlara karşı kötü davranmaz haksızlık etmezsen Allah kendi lütfunu sana artırır. Ama ilmini halka esirger veya onlar senden ilim isteyince kötü davranırsan, sana verdiği ilim izzetini alması ve kalplerdeki mevkiini düşürmesi, yüce Allah'a hak olur.

[Eşinin Hakları:]

Eşinin hakkı şudur: Bilmelisin ki, Allah onu (senin için) bir sükûnet, huzur ve üns vesilesi kılmıştır. Bunun Allah tarafından sana bir nimet olduğunu bilmelisin. Bu yüzden ona değer vermeli ve ona şefkatli davranmalısın. Senin onun üzerindeki hakkın daha büyük olsa bile, onun senin üzerindeki hakkı ona merhametli davranmandır. Çünkü o senin elinde bir esir gibidir. Onun yiyeceğini ve elbisesini temin etmelisin ve cahilce davranışları da olursa bunu da affetmelisin.

[Akrabaların Hakları:]

1- Annenin senin üzerindeki hakkı şudur: Bilmelisin ki o, hiç kimsenin diğerini taşımadığı bir yerde (karnında) seni taşımıştır. Hiç kimsenin başkasına vermediği kendi yüreğinin meyvesinden (kanıyla ve sütüyle) sana yedirmiş ve seni seve seve bütün azalarıyla korumuştur. Aç kalıp seni doyurmaya, susuz kalıp sana su vermeye, çıplak kalıp seni giydirmeye güneşte kalıp seni gölgede tutmaya, uykusuz kalarak seni tatlı tatlı uyutmaya sıcak ve soğuktan seni korumaya özen göstermiştir. Tüm bunlara karşı şükran borcunu yerine getirmeye Allah-u Teâlâ'nın yardımı ve tevfiği olmaksızın gücün yetmez.

2- Babanın senin üzerindeki olan hakkı şudur: Bilmelisin ki baban, senin kökündür ve sen ise onun dalı. Kendinde hoşuna giden bir şey gördüğünde, bil ki baban bu nimetin köküdür. Bu nimet değerince Allah'a hamd ve şükret.

3- Evladının senin üzerindeki hakkı şudur: Bilmelisin ki evladın, senin vücudunun bir parçasıdır. Dünyada tüm hayır ve şerriyle sana mensuptur. Onu güzel terbiye etmekten, Rabbine yönlendirmekten, senin ve kendisi için olan hususlarda (Allah'ın emirlerine) itaatkâr olması için ona yardımda

bulunmaktan sorumlusun. Bu hususta ona iyiliğinden dolayı Allah'ın sevabına nail olur ve kötülüğünden dolayı Onun cezasına uğrarsın. Öyleyse ona güzel terbiye vermekle kendini süsle.

4- Kardeşinin senin üzerinde olan hakkı şudur: Bilmelisin ki o, senin kolun, izzetin ve kudretindir. Öyleyse onu, Allah'a karşı isyan etmek için bir araç ve Allah'ın yaratıklarına zulüm eden kimselere bir yardımcı kılma! Düşmanına karşı ona yardım etmeyi ihmal etme! Ona nasihat etmekten de geri durma! Allah'a itaat ederse, bu ne güzel! Ama Allah'ın emrine itaat etmezse, Allah-u Teâlâ senin nezdinde, kardeşinden daha üstün ve daha aziz olmalıdır.

[Halkın ve İnsanların Hakları:]

1- Sana iyilik edenin senin üzerindeki hakkı, ona teşekkür etmen, iyiliğini anman, hakkında güzel sözler yayman ve Allah ile kendi aranda onun için halisane dua etmendir. Böyle yaptığında, gizlide ve açıktan ona teşekkür etmiş olursun. Eğer bir gün de yaptığı iyiliği telafi etmen mümkün olursa telafi et.

2- Cemaat imamının senin üzerindeki hakkı şudur: Bilmelisin ki, cemaat imamı seninle Allah arasında elçi olmuş ve Rabbinin huzuruna çıkmanda temsilci olmayı üzerine almıştır. O, seni temsilen konuşuyor, sen onu temsilen değil. O senin için dua ediyor, sen onun için değil. O senin hakkında istekte bulunuyor, sen onun hakkında değil. Allah'ın huzurunda durmak ve senin hakkında O'ndan istekte bulunmak zahmetini o üstlenmiştir, sen onun hakkında değil. Bunların herhangi birinde kusur olursa, o suçludur, sen değil. Eğer eksiksiz yaparsa, sen onunla ortak olursun. Senin ona karşı bir iyilik ve minnetin yoktur. Cemaat imamı kendisini aracı kılıp seni korumuştur; namazıyla da namazını korumuştur. Öyleyse bunun ölçüsünde ona teşekkür et.

3- Birlikte oturduğun kimsenin senin üzerindeki hakkı şudur: Ona karşı yumuşak ve alçak gönüllü olmalısın. Konuşurken ona da hak tanılmalısın ve ondan müsaade almaksızın onun yanından kalkmamalısın! Eğer o senin yanına gelmişse, senin iznin olmadan kalkabilir. Onun sürçmelerini unutmalsın ve iyiliklerini hatırlamalısın. Ona hayırlı sözden başka bir şeyi söylememelisin.

4- Komşunun senin üzerindeki hakkı şudur: Gıyabında onu (haklarını) korumalısın. Huzurunda ona saygı göstermelisin. Mazlum olursa, ona yardımda bulunmalısın. Ayıbını aramalısın. Kötülüklerinden haberdar olursan onu örtmelisin. Nasihatini dinlediğini bilsen, gizlice ona nasihat etmelisin. Çetinlikte onu yalnız bırakmamalısın. Hatalarından vazgeçmelisin. Suçlarını bağışlamalısın. İyi bir şekilde onunla muamele etmelisin.

5- Arkadaşının senin üzerindeki hakkı şudur: Lütuf ve insaf üzere onunla arkadaşlık yapmalısın. Sana değer verdiği gibi, sen de ona değer vermelisin; bu işte senin önceliğin olmalı. Eğer o seni geride bırakır ve senden daha fazla sana değer verirse, onu ödüllendirmeli; ona karşı en az onun kadar şefkatli olmalısın. Bir günaha yeltenmesi hâlinde onu engelleyip vazgeçirmeli ve ona rahmet kaynağı olmalı, sıkıntı ve azap aracı olmamalısın.

6- Ortağının senin üzerindeki hakkı; gıyabında sorunlarını halletmen, huzurunda onu riayet etmen, onun görüşünü bilmeden kendi görüşünle bir iş yapmaman, onun malını koruman ve önemli veya önemsiz olan her şeyde ona hıyanet etmemendir. Zira yüce Allah'ın eli, iki ortak birbirlerine hıyanet etmedikçe onların üzerindedir.

7- Malının senin üzerindeki hakkı şudur: Onu ancak helâl yoldan elde etmelisin ve sadece yerinde harcamalısın. Seni

övmemesi (zahmetlerinin kadrini bilmemesi) muhtemel olan bir kimseyi (yani vârisi) o malda, kendine tercih etmemelisin. Onu Allah'ın itaati yolunda harca ve cimrilik yapma yoksa zenginliğine rağmen hasret ve pişmanlık sana kalır.

8- Alacaklının senin üzerindeki hakkı şudur: Eğer zengin isen borcunu ödemelisin. Ama eğer elin darda olursa, onu tatlı bir dille razı etmelisin ve geri çevirmelisin.

9- Kendisiyle oturup kalktığın kimsenin senin üzerindeki hakkı şudur: Onu aldatmamalısın, ona hile yapmamalısın ve onunla ilgili olarak Allah'tan korkmalısın.

10- Aleyhine dava açan kimsenin senin üzerindeki hakkı şudur: Aleyhine açtığın dava hak olursa, onun yararına ve kendi aleyhine tanıklık etmelisin. Ona zulmetmeyerek hakkını tam olarak ödemelisin. Şayet batıl bir şeyi iddia ederse, ona yumuşak davranmalı, yumuşaklıktan başka ona karşı bir tavır sergilememelisin ve onunla ilgili olarak Rabbini sana karşı gazap ettirmemelisin.

11- Aleyhine dava açtığın kimsenin senin üzerindeki hakkı şudur: İddia ettiğin şey hak olursa, mümkün olduğu kadar onunla yumuşak konuşmalısın. Hakkını inkâr etmemelisin. Şayet davanda haksız isen, yüce Allah'tan korkarak tövbe etmeli ve davadan vazgeçmelisin.

12- Seninle istişare eden kimsenin senin üzerindeki hakkı şudur: Eğer doğru ve yararlı bir fikrin var ise, onu söylemelisin. Eğer kendi görüşün olmazsa, bilen birine onu kılavuzluk etmelisin.

13- İstişare ettiğin kimsenin senin üzerindeki hakkı şudur: Bir konuda aynı görüşü paylaşmadığınızda onu suçlamamalısın. Eğer görüşü sana uygun ve isabetli olursa, yüce Allah'a hamdedersin.

14- Nasihat isteyeninin senin üzerindeki hakkı şudur: Hayır-severlik üzere nasihatte bulunmalısın. Tavrın şefkat ve yumuşaklık üzere olmalıdır. Ona öğüt verip nasihatte bulunman, yumuşak ve iyi davranmandır.

15- Nasihat edenin senin üzerindeki hakkı şudur: Ona karşı yumuşak ve mütevazı olmalısın. Nasihatlerini anlamak için kalbini ona verip sözlerini iyice dinlemelisin. Nasihatleri hakka uygun olursa, buna karşı Allah'a hamdetmelisin. Nasihatlerini hakka uygun bulmadığında ise, ona şefkatli olup suçlamamalısın ve bilmelisin ki o hata etmiştir. Bundan dolayı onu sorgulamamalısın. Ama (geçmişini bildiğinden dolayı) suçlanmaya müstahak olursa, o zaman onun hiçbir emrine itina göstermemelisin.

16- Büyüğün senin üzerindeki hakkı şudur: Yaşlılığı ve İslâm'da önceliğinden dolayı ona saygı göstermelisin ve çekişmelerde ona karşılık vermemelisin. Yolda ondan ileri geçmemeli ve onun önünde yürümemelisin. Ona saygısızlık yapmamalısın; o seni saymazlıktan gelirse, tahammül etmelisin...

17- Küçüğün senin üzerindeki hakkı; öğretiminde ona şefkatli olman, kusurlarını affetmen, hatalarını örtmen ona yumuşak davranman ve yardım etmendir.

18- Senden bir şey isteyeninin senin üzerindeki hakkı şudur: İhtiyacı miktarınca ona bağışta bulunmalısın.

19- İstekte bulunduğun kimsenin senin üzerindeki hakkı şudur: İsteddiğin şeyi verirse, kabul edip teşekkür etmelisin ve iyiliğini bilmelisin. Vermediği takdirde de mazeretini kabul etmelisin.

20- Allah için seni hoşnut eden kimsenin senin üzerindeki hakkı şudur: İlk önce Allah'a hamdetmeli ve daha sonra ona teşekkür etmelisin.

21- Sana kötülük eden kimsenin senin üzerindeki hakkı, onu affetmendir. Eğer onu affetmenin zarar vereceğini bilsen, ondan hakkını almalısın. Allah buyuruyor ki: **"Kim zulme uğradıktan sonra nüsret bulursa (hakkını alırsa), artık onlar için aleyhlerinde (onları suçlu saymaya) bir yol yoktur."**⁽¹⁾

22- Dindaşlarının senin üzerindeki hakkı şudur: Kalbinde onlara karşı esenlik arzusunu taşımalı, onlara karşı merhametli olmalısın. Kötü hareketlerde bulunanlarıyla iyi geçinmeli, samimiyet kurarak onları ıslah etmeye çalışmalısın. İyi olanlarına ise, teşekkür etmelisin. Onlara eziyet etmemelisin. Kendin için istediğini onlar için de istemeli, kendine istemediğini onlara da istememelisin. Büyüklerini baba, gençlerini kardeş, yaşlı kadınlarını annen ve küçüklerini evlat yerine koy.

23- Zimmet ehlinin senin üzerindeki hakkı şudur: Allah'ın ahdine bağlı kaldıkları sürece onlara haksızlık etmemelisin.

* * *

İmam Zeynelabidin (a.s) hicrî 95. yılı Muharreminin 25. günü 57 yaşındayken, baştanbaşa mücadele, acı, dert, çile ve görülmemiş bir direnç ve azimle geçen hayatına veda etmiş ve zalim Emevî sultanı halife (!) Velid b. Abdülmelik'in emri ve Hişam b. Abdülmelik'in eliyle zehirlenerek şehit edilmiştir.⁽²⁾

Mübarek türbesi Medine'deki Cennetü'l-Bâki mezarlığında, İmam Hasan Müçteba'nın (a.s) yanı başında olup, Medine'ye giden Ehlibeyt-i Resulullah (s.a.a) âşıklarının her gün akınına uğramaktadır.

1- Şûrâ Suresi, 41

2- Menakıb, İbn Şehraşub, 3/311

FEREZDAK'IN KASİDESİ

Bu muazzam kasidenin Arapça orijinalini aktardıktan sonra, Türkçe tercümesini sunacağız.

Kasidenin Arapça orijinali şöyle:

يَا سَائِلِي أَيْنَ حَلَّ الْجُودُ وَالْكَرَمُ	عِنْدِي بَيَانٌ إِذَا طُلَّابُهُ قَدِمُوا
هَذَا الَّذِي تَعْرِفُ الْبَطْحَاءَ وَطَأْتُهُ	وَالْبَيْتُ بَعْرِفُهُ وَالْحِلُّ وَالْحَرَمُ
هَذَا ابْنُ خَيْرِ عِبَادِ اللَّهِ كُلِّهِمْ	هَذَا التَّقِيُّ النَّفِيُّ الطَّاهِرُ الْعَلَمُ
هَذَا الَّذِي أَحْمَدُ الْمُخْتَارُ وَالِدُهُ	صَلَّى عَلَيْهِ إِلَهِي مَا جَرَى الْقَلَمُ
لَوْ يَعْلَمُ الرُّكُنُ مَنْ قَدْ جَاءَ يَلْتَمُهُ	لَخَرَّ يَلْتَمُ مِنْهُ مَا وَطَى الْقَدَمُ
هَذَا عَلِيٌّ رَسُولُ اللَّهِ وَالِدُهُ	أُمِسْتُ بِنُورِ هُدَاهُ تَهْتَدِي الْأُمَمُ
هَذَا الَّذِي عَمَّهُ الطَّيَّارُ جَعْفَرُ	وَالْمَقْتُولُ حَمْرُهُ لَيْثٌ حُبُّهُ قَسَمُ
هَذَا ابْنُ سَيِّدَةِ النَّسْوَانِ فَاطِمَةَ	وَابْنُ الْوَصِيِّ الَّذِي فِي سَيْفِهِ نَقَمُ
إِذَا رَأَتْهُ قُرَيْشٌ قَالَ قَاتِلُهَا	إِلَى مَكَارِمِ هَذَا يَنْتَهِي الْكَرَمُ
يُنْمِي إِلَى ذُرْوَةِ الْعِزِّ الَّتِي قَصُرَتْ	عَنْ نَيْلِهَا عَرَبُ الْأِسْلَامِ وَالْعَجَمُ
وَلَيْسَ قَوْلُكَ «مَنْ هَذَا؟» بِضَائِرِهِ	الْعَرَبُ تَعْرِفُ مَنْ أَنْكَرَتْ وَالْعَجَمُ
يُعْضِي حَيَاءً وَيُعْضِي مِنْ مَهَابَتِهِ	فَمَا يُكَلِّمُ إِلَّا حِينَ يَنْتَسِمُ

يَنْشَقُّ تَوْبُ الدُّجَى عَنْ نُورِ غُرَّتِهِ

مَا قَالَ: لَا، قَطُّ إِلَّا فِي تَشْهَدِهِ

مُشْتَقَّةً مِنْ رَسُولِ اللَّهِ نَبْعَتُهُ

حَمَالٌ أَثْقَالٍ أَقْوَامٍ إِذَا فِدَحُوا

إِنْ قَالَ قَالَ بِمَا يَهْوَى جَمِيعُهُمْ

هَذَا ابْنُ فَاطِمَةٍ إِنْ كُنْتَ جَاهِلُهُ

اللَّهُ فَضْلُهُ قَدَمًا وَ شَرَفُهُ

مَنْ جَدُّهُ دَانَ فَضْلُ الْأَنْبِيَاءِ لَهُ

عَمَّ الْبَرِيَّةَ بِالْإِحْسَانِ وَ انْقَسَعَتْ

كِلْتَا يَدَيْهِ غِيَاثَ عَمَّ نَفْعُهُمَا

سَهْلُ الْخَلِيقَةِ لَا تَخْشَى بَوَادِرُهُ

لَا يُخْلِفُ الْوَعْدَ مَيْمُونًا نَقِيبَتُهُ

مِنْ مَعْشَرِ حَبِّهِمْ دِينٌ وَ بُغْضُهُمْ

يُسْتَدْفَعُ الشُّوْءُ وَ الْبُلُوْي بِحُبِّهِمْ

مُقَدَّمٌ بَعْدَ ذِكْرِ اللَّهِ ذِكْرُهُمْ

إِنْ عُدَّ أَهْلُ التُّقَى كَانُوا أَتَمَّتَهُمْ

لَا يَسْتَطِيعُ جَوَادٌ بَعْدَ غَايَتِهِمْ

هُمُ الْغُبُوثُ إِذَا مَا أُزِمَّةٌ أَزَمَتْ

كَالشَّمْسِ يَنْجَابُ عَنْ إِشْرَاقِهَا الظُّلُمُ

لَوْلَا التَّشْهَدُ كَانَتْ لَأُءُهُ نَعَمُ

طَابَتْ عَنَاصِرُهُ وَ الْخِيَمُ وَ الشَّيْمُ

حُلُوُ السَّمَائِلِ تَحْلُو عِنْدَهُ نَعَمُ

وَ إِنْ تَكَلَّمَ يَوْمًا زَانَهُ الْكَلِمُ

بَجَدِهِ أَنْبِيَاءُ اللَّهِ قَدْ خُتِمُوا

جَرَى بِذَلِكَ لَهُ فِي لَوْحِهِ الْقَلَمُ

وَ فَضْلُ أُمَّتِهِ دَانَتْ لَهَا الْأُمَمُ

عَنْهَا الْعِمَايَةُ وَ الْأَمْلَاقُ وَ الظُّلُمُ

يُسْتَوْكِفَانِ وَ لَا يَعْرِوهُمَا عَدَمُ

يَزِينُهُ خَصْلَتَانِ: الْحِلْمُ وَ الْكَرَمُ

رَحْبُ الْفِنَاءِ أَرِيبُ حِينَ يُعْتَرَمُ

كُفْرٌ وَ قُرْبُهُمْ مَنْجِيٌّ وَ مُعْتَصَمُ

وَ يُسْتَزَادُ بِهِ الْإِحْسَانُ وَ النَّعَمُ

فِي كُلِّ فَرَضٍ وَ مَخْتَوْمٌ بِهِ الْكَلِمُ

أَوْقِيلُ: مَنْ خَيْرُ أَهْلِ الْأَرْضِ؟ قِيلَ: هُمْ

وَ لَا يُدَانِيهِمْ قَوْمٌ وَ إِنْ كَرُمُوا

وَ الْأَسْدُ أَسَدُ الشَّرِّ وَ الْبَاسُ مُحْتَدِمُ

يَٰأَبِي لَهُمْ أَنْ يَحِلَّ الذَّمُّ سَاحَتَهُمْ	خِيمٍ كَرِيمٍ وَ أَيْدٍ بِالنَّدَى دِيمٍ
لَا يَقْبِضُ الْعُسْرُ بَسْطًا مِنْ أَكْفِهِمْ	سَيَّانٍ ذَلِكَ إِنْ أَثَرُوا وَإِنْ عَدِمُوا
أَيُّ الْقَبَائِلِ لَيْسَتْ فِي رِقَابِهِمْ	لَاوَلِيَّةٍ هَذَا أَوْ لَهُ نَعَم
مَنْ يَعْرِفِ اللَّهَ يَعْرِفِ أَوْلِيَّةَ ذَا	فَالدِّينُ مِنْ بَيْتِ هَذَا نَالُهُ الْأُمَمُ
بُيُوتُهُمْ مِنْ قُرَيْشٍ يُسْتَضَاءُ بِهَا	فِي النَّاتِبَاتِ وَعِنْدَ الْحُكَمِ إِنْ حَكَمُوا
فَجَدُّهُ مِنْ قُرَيْشٍ فِي أَرْوَمَتِهَا	مُحَمَّدٌ وَ عَلِيٌّ بَعْدَهُ عِلْمُ
بَدْرٌ لَهُ شَاهِدٌ وَالشَّعْبُ مِنْ أَحَدٍ	وَالْحَنْدَقَانِ وَ يَوْمُ الْفَتْحِ قَدْ عَلِمُوا
وَ خَبِيرٌ وَ حُنَيْنٌ يَشْهَدَانِ لَهُ	وَ فِي قُرَيْضَةَ يَوْمٌ صِلِمَ قَتْمُ

Ferezdak Kasidesinin Türkçesi:

Ey büyüklük ve cömertliğin kimde olduğunu soran!

Sorununun cevabı bendedir, bana gelirse arayan

Öyle biridir ki, tanır herkes onun ayak izini

Kâbe bilir, Hill⁽¹⁾ ve Harem bölgesi tanır onu

Allah kullarının tümünün en hayırlısının oğludur o

Muttakidir, temizdir, arınmıştır, semboldür o

Seçilmiş peygamber "Ahmed" babasıdır onun

Allah'ım daima salât eylesin ona!

Kendisini öpmeye geleni tanısa rükün

Yere atılır hemen ayağının bastığı yeri öper onun

1- Harem bölgesinin dışı

Bu, Ali'dir; babasıdır onun Allah Resulü
Hidayetinin nuruyla ümmetler yolunu bulur
Bu o kimsedir ki amcası Cafer-i Tayyar'dır, bir de
Katledilmiş aslan ve sevgisine yemin edilen Hamza'dır
Bu, kadınların efendisi Fatıma'nın oğludur
Bu, Vasi'nin (Ali'nin); kılıcıyla ölüm yağıdılanın oğludur
Kureyş görünce onu, dedi içlerinden biri
Bütün güzellikler onun kereminden gelir ileri
Ulaşmıştır o, öyle bir onur ve izzete ki,
Müslüman Arap da ulaşamaz, Acem de
(Ey Hişam!) "Bu kimdir?" demen, ona zarar vermez
Senin tanımadığını Arap bilir, Acem değil bilmez
Bakışları hayâ dolu, heybetinden gözüne bakılmaz
Konuşurken yüzünden tebessüm hiç eksik olmaz
Yayılan nuruyla yırtılır gider cehaletin perdesi
Işıyınca karanlıkları aydınlatan bir güneş gibi.
(Öyle cömerttir ki,) "Yok" demez, teşehhüt dışında
Teşehhüt farz olmasa, "Var" diyecek onda da
Resulullah'tan doğmuş, ondan kaynaklanmıştır
Bu yüzden her parçası güzelliiktir, temeli ve kokusu ondan
alınmıştır
Ağır yükler takatten düşürünce insanları, yükleri omuzlar o.
Şemai tatlıdır, nimetler onun yanında olur daha bir tatlı.

Söz söylese, herkes kabul eder gönülden
Sözü onun süsüdür, süsler onu her dem
Bilmiyorsan eğer, Fatıma'nın oğludur o!
Onun ceddiyle Allah'ın nebileri son buldular
Allah, çok önceden onu şereflendirdi, yüceltti
Bunu onun adına kalemle levhine yazdı
O, ceddi faziletli olandır tüm peygamberlerden
Ceddinin ümmeti de, üstündür tüm ümmetlerden
Onun bağış ve cömertliği tüm mahlûkatı sarar hep
Nuruyla dağılır gider körlük, açlık ve karanlıklar
Elleri yardımcıdır, tüm insanlara yarar
Yokluk yoktur onda, daima lütuf yağar
Öfkeye yabancısıdır; yumuşak huyludur
Sabır ve bağışlayıcılıkla kişiliği süslüdür
Vaadine sadıktır; mübarek ve kutludur pek
Evinin kapısı yardım isteyene açıktır hep
Bir topluluktandır ki o, dindir onları sevmek; onlara buğzetmekse küfürdür
Kurtuluştur, kurtarıcıdır onlara yakın olmak
Kötülük ve belâlar, onların sevgisiyle giderilir
İyilik ve nimetler onunla çoğalıp bereketlenir
Onları zikretmek Allah'ın zikrinden sonra gelir
Her sözün başında ve sonunda onların adı gelir

Takva ehli sayılsa, önderleridir takvanın onlar

Ya da: "Yeryüzünün en hayırlıları kimdir?" denilse, denilir:
"Onlar!"

Cömertliklerinden sonra hiçbir cömert, cömert sayılmaz

Yücelikte hiçbir kavim onlarla boy ölçüşemez

Kıtlık geldiğinde, bereketli yağmurdur onlar

Savaş olduğunda, meydanların aslanıdır onlar

Kınanmaları mümkün değil, kınanacak bir şeyleri yok

Ahlâklıdır onlar, yağdırır elleri ihsan; sanki yağmur

Bağış yapmalarını engellemez asla yokluk

Onlar için aynıdır zenginlik ve yoksulluk

Hangi mahlûkatın boynunda yoktur ki

Bunun geçmişinin veya kendisinin nimeti

Onun geçmişini de bilir Allah'ı bilen

Din, milletlere ulaştı onun evinden.

Kureyş evlerinden sadece onlardan yardım istenir

Hüküm verdiklerinde, ancak onların hükmü dinlenir.

Ceddi Kureyş'ten Muhammed'dir, babası Ali

Peygamber'den sonra ümmetin hidayet güneşi

Bedir ona şahittir; Uhud vadisi ve Hendek

Fetih günü, bildi herkes bunu; apaçık gerçek

Hayber ile Huneyn de iki şahittir ona

Çetin gün olan Benî Kurayza Savaşı da.

* * *

Evet, Ferezdak'ın, bu muazzam ve akıcı şiiri, son derece tehlikeli ve kritik şartlar altında, büyük bir cesaret ve fedakârlık göstererek okuduğunu ve böylece büyük bir cihat örneği sergileyerek hakkı ve hakikati yiğitçe müdafaa ettiğini belirtmeden geçemeyeceğiz.

Ancak gerçekte Ferezdak'ın bu müstesna şiirindeki ifadelerin bile, İmam Seccad'la (a.s) onun kutlu soyunun faziletlerinin sadece bir kısmını yansıttığını da hemen belirtelim. Nitekim gökleri adımlayarak aşmak, okyanusları testiye sığdırmak mümkün değildir. Dolayısıyla Ferezdak, bu ummandan sadece bir katre sunmaktadır bizlere...